



AZ

ALSÓZEMPLÉNI EV. REF. EGÝHÁZMEGYE

1886. ÉVI AUGUSZTUS 24—25. NAPJAIN

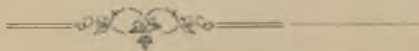
SÁROSPATAKON TARTOTT ÓSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

TÓTH LAJOS,

EGÝHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.



SÁROSPATAK.

Nyomtatta Steinfeld Béla, a ref. főiskola betűivel.

1886.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1886. évi augusztus 24—25-ik napjain Sárospatakon tartott közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1886. évi augusztus 24—25. napjain, Sárospatakon tartotta meg — **Kopré Ferenc**, esperes és **Bódogh Károly**, hivatalkorra legidősebb világi tanácsbíró elnöklete alatt — őszi közgyűlését.

Jelen voltak:

Zitás István, Bodolai József, Ölbei János, Keresztúri József, Zombory Gedő, papi; Kóczán Miklós, Szinyei Gerzson, világi tanácsbírák; Végh Bertalan, egyházmegyei ügyvéd s világi jegyző; Török István lácai, Kovács János vámosújfalusi, Páricsi József karcsai, Nagy Károly szomatori, Czinke István erdőbényei, Kónya András hernád-németii, Zitás Bertalan kaki, Farkas Lajos vajdácskai, Bogárdi Dániel bereckii, Komjáthy Gábor szentesi, Hazai Béla perbenyiki, Sallai Sándor erdőhorvátii, Fürjész Tamás lukai lelkeszek; Bacskai Károly hotykai, Nagy Sándor sárospataki helyettes; Besztercei Béla tiszalúci, Lábos István nagy-rozvági segédlelkeszek; Gérecz Károly, tanító-testületi képviselő; Kérészy István, a sárospataki egyház képviselője; Tóth Lajos fő-, Buda János és Abaházy József, aljegyzők.

1. Elnök-esperes úr Istennek segedelmét buzgó imában kérvén tanácskozásunkra s szívélyesen üdvözölvén a közgyűlés tagjait, a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja, kéri a társ-elnöki hely betöltését.

A közgyűlés üdvözlete között azt *Bódogh Károly*, mint legidősebb világi tanácsbíró foglalta el.

2. Esperes úr tudatja, hogy *báró Vay Sándor* és *Pilissy Ferdinánd*, világi tanácsbírák, körülményeiknél fogva, jelen közgyűlésünkön meg nem jelenhetnek.

Mi is tudomásul vétetik.

3. Olvastatott *Dr. Lengyel Endre*, világi tanácsbírónak egyházmegyei közgyűlésünkhöz intézett levele, melyben gyengélkedő egészsége s megbízatásainak kevesbitése tekintetből, egyházmegyénk kebelében viselt tanácsbírói hivataláról lemond.

Egyházmegyénk sajnálattal értesült Dr. Lengyel Endre, világi tanácsbírónak hivataláról való lemondásáról, mert tudatával bír annak, hogy midőn ő tőle megválik, oly férfiút veszít el, ki egyházmegyénk ügyei körül a legmelegebb érdeklődéssel s odaadó buzgósággal munkálkodott, sokat tett és fáradt; kit hivatalában a legnagyobb pontosság és ügyszeretet vezérelt; kit egyházmegyénkhez régi és szép idő kötött, s épen ezekért kimagasló érdemeit hálás elismerésünk mellett jegyzőkönyvünkben is megörökíttetni határozta.

4. Elnök-esperes úr érzékeny szívvel s fájdalommal említi fel *Terhes Barna*, sárospataki lelkész, egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbírónak elhunytát.

Egyházmegyénk fájdalommal és bánatos érzéstől áthatott kebelével gondol s tekint vissza a még korán elhalt férfiú köztünk való fáradhatatlan s példás munkásságára, ki annyi hévvel, magasztos lelkesedéssel s buzgósággal vett részt egyházmegyénk ügyei elintézésében; kit legméltóbb dicsekedésünk mellett, a legmelegebb szeretetünk s tiszteletünkkel vettünk körül; és midőn már behantolt sírja felett elköltözött jelesünknek gondolatainkkal s bús érzéseinkkel megállunk: poraira csendes nyugalmat kívánva, sírjára, fájdalmas érzések között, tiszteletünk, szeretetünk feledhetetlen emlékének koszorúját tesszük le.

5. Olvastatott *nagyméltóságú báró Vay Miklós*, egyházkerületi főgondnok úrnak tavaszi egyházmegyei közgyűlésünkben egyházmegyei gondnokunk, *ifjabb báró Vay Miklós* elhunytá alkalmából ő excellenciájához intézett részvétiratunkra esperes úrhoz intézett következő tartalmú levele:

Nagytiszteletű Esperes úr!

Az alsózemléni nagytiszt. ev. ref. egyházmegye utolsó közgyűlésének, elhunyt kedves fiam emlékét megörökíteni törekedett s velem közlött határozatát, melyet kezeimhez küldeni kegyeskedett, éppenny hálás szívvel vettem, mint azon szíves részvétnyilatkozatát, melyet atyai fájdalmaim irányában oly meleg szavakban méltóztattak nyilvánítani.

Alig is lehet más vigaszom, mint annak tudása, mennyire szerettem minden a korán elhunytat; és azon boldogító hit s remény, hogy a természet törvényeire figyelve, nem lehet már messze reám nézve sem szerettem viszontlátásának órája.

Kiváló tiszteletem nyilvánítása mellett maradtam nagytiszteletű úrnak őszinte híve

báró Vay Miklós.

Egyházmegyei közgyűlés egyházkerületi főgondnok úrnak részvétiratunkra küldött válaszát jegyzőkönyvünkbe felvétetni határozta.

6. Olvastatott a nyári egyházkerületi gyűlés alkalmával, tavaszi közgyűlésünk 4-ik pontja értelmében, az egyházmegyei gondnokra beadott szavazatok felbontásával megbízott egyházmegyei küldöttség jelentése, melyből kitűnik, miként a beadott 59 szavazat fel-

bontása s összeszámítása után, senki általános többséget nem nyervén, ugyancsak a folyó évi tavaszi egyházmegyei gyűlés hivatolt 4-ik számú határozata szerint, a két legtöbb szavazatot nyert egyén: *Br. Vay Sándor* és *Meczner Béla* urak újabb szavazás alá bocsáttattak s a beérkezendett szavazatok felbontása jelen gyűlésünkre határozottatott.

A bejött szavazatok felbontatván s összeszámoltatván, kitűnt, miszerint 59 szavazat közül — mivel egy, alaki hiánya miatt érvénytelennek nyilvánított, egy egyház pedig szavazatot nem adott — *Br. Vay Sándor* 27, *Meczner Béla* pedig 31 szavazatot nyert; minek következtében egyházmegyei gondnoknak, általános többséggel, *Meczner Béla* választatván meg, erről jegyzőkönyvi kivonaton értesíttetni határozottatott. Az első alkalommal szavazatot nem adott kis-dobszai egyház lelkésze, *Futó János*; a második alkalommal pedig ugyanezen okból a t.-kenézi egyház lelkésze, *Barati Ferenc*, a szokásos 2 frt. bírság lefizetésére köteleztetnek.

7. Folyó évi tavaszi egyházmegyei gyűlésünk, 10. szám alatt, *Szoboszlai Dániel*, tanításra képtelenné vált simai előkönyörgő-tanítórá nézve, hogy nyugdíjaztatása lehetővé váljék, akként intézkedett, hogy a főtiszteletű egyházkerülettől nyert 40 frt. évi segélye nyugdíjhátráléka törlesztésére fordíttassék: azonban az anyaegyház lelkésze és esperes úr is jelentik, hogy e segély elvételével nevezett tanítótól a mindennapi kenyér vétetett volna el, így az egyházmegye határozata kivihetetlenül vált; egyszersmind azt is jelentik, hogy nevezett tanító belátván maga is hivatali képtelenségét, a tanítói hivatalról lemondani szándékozik.

Szoboszlai Dániel, a jövő tavaszi egyházmegyei gyűlés alkalmával az egyházmegyei bíróság elé idéztetni határozottatott.

8. Esperes úr jelenti, hogy a *simai* leányegyház iskolaépülete összedüléssel fenyegető állapotban levén, hatóságilag bezárattott.

Ezen szomorú körülmény feltűntetésével nevezett leányegyház, segélyeztetés végett, a főtiszteletű egyházkerület támogatásába ajánltatik.

9. A *szomotor-b.-vécsi* egyház presbyteriuma, az 1886. évi tavaszi közgyűlés 13. számú határozatára, *Szabó Lajos* és neje, *Pásztor Mária* adósoknál levő 800 frtos tartozás, továbbá az illetéktelenül elköltött 529 frt. tőkepénz, nemkülönben a *Kozma Ferenc*-féle, szintén illetéktelenül elköltött 115 frt. összeg s hátrálékos kamatai helyreállítása, s az egyház javára leendő szabályszerű gyümölcsöztetése iránt tett eljárására vonatkozó jelentését beterjeszti.

A jelentést tevő egyház eljárása s intézkedése oly megjegyzéssel vétetik tudomásul, hogy *Szabó Lajos* és nejének engedményezett hat heti záros határidő adásával a megrendelt végrehajtási jogcselekmény nem érintetik; s hogy az egyházközség által, az 529 frt. elköltött tőkepénz után, a presbyterium részéről megajánlott 8%-es kamatok, mint szintén a *Kozma*-féle 115 frtos tőkepénz után 8%-es kamat fizetési kötelezettséggel az 1886. évi tavaszi közgyűlés 13. számú határozatának

jogérvényessége a maga hatályában fentartatik, s köteles az egyház előljárósága ezen kamatfizetésnek igazolásául szolgáló szabályszerű nyilatkozatát, naptárilag megjelölten, a jövő tavaszi közgyűléshez betérjeszteni.

10. Olvastatott a szomotor-vécsi egyházban 26 éven keresztül a tanügyet híven szolgált agg tanító, *Láczay Istvánnak*, folyó év július 8. történt elhunytáról esperes úrhoz tett jelentése a lelkésznek, s ezzel kapcsolatosan az ekként megüresedett tanítói hivatalnak *Kulcsár Ferenc*, m.-szigeti képezdében végzett ifjúval való betöltése, illetve megválasztása, s *Kulcsár Ferenc*nek, tanítói oklevele előmutatása mellett, ezen tanítói állomásra való megerősítő s bekebelező kérelme.

Egyházmegyei közgyűlés, amidőn a régi hű tanító, *Láczay Istvánnak* elhunytát fájó érzelemmel s részvétellel vette tudomásúl, egyszersmind *Kulcsár Ferenc*et a szomotor-vécsi egyház tanítói hivatalában, tanítói oklevelének egy év alatti megszerzése kötelezettségével, ideiglenesen behelyezi.

11. Az örösi egyház, *G. Kovács Ferenc* által lefolytatott templomszékhelyhasználati ügyben, a vizsgálat vezetésével, illetve megejtésével megbízott egyházmegyei küldöttek költségeinek ki általi viselése s megtérítése iránt egyházmegyei határozat hozatalát kéri.

Minek folytán egyházmegyei közgyűlés kimondja, hogy miután az örösi egyház részéről a panaszos s immár jogérvényes egyházkerületi határozattal is elintézett ügyben semminemű költség sem számított fel s annak a vesztés fél elleni megállapítása sem kérelmezett az ügy folyamán: ily költségfelszámításnak s annak ki általi viselésének kérdése többé vita tárgyát sem képezheti.

12. Tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk 19. szám alatt hozott határozata következtében, a *takta-kenézi* egyházban folyó évi június hó 28-án működött küldöttség, alapos vizsgálásáról tanuskodó jelentésében előterjeszti, miszerint, úgy a lelkésznek az egyház ellen fel-tüntetett követeléseit, mint az egyháznak *Tóth Bénéjámint*, volt gondnoknak hűtlen kezelés következtében bepanaszolt számadását azon az okon, mert tételei hiteles nyugtákkal s okmányokkal igazolva nincsenek, tisztába nem hozhatta, s ottani kivételes körülmények és szánandóan szomorú helyzetnél fogva alig is fog lehetni valaha teljes eredményhez jutni. Küldöttség ezt némileg elérhetőnek úgy reméli, ha *Tóth Bénéjámint*, volt gondnok odalenne utasítva, hogy számadásához minden okmányokat s bizonyítékokat szerezzen be s aztán egy arra hivatott egyén vele együtt az egész számadást újrakészítené.

Egyházmegyei közgyűlés *Tóth Lajos*, egyházmegyei főjegyzőt, *Kónya András*, hernád-németi lelkészt ezúttal, mint egyházmegyei számvevőket megbízva, hogy *Barati Ferenc*, takta-kenézi lelkész-tanító, *Bagdi István*, volt t.-kenézi helyettes lelkész-tanító s az egyház egy megbízottja közreműködéseikkel *Tóth Bénéjámint*, volt t.-kenézi gondnoknak számadásait vizsgálják meg, s evégre *Tóth Bénéjámint* szigorú felelősség terhe alatt utasítatik, hogy számadásaihoz minden okmányokat szel-

rezzen be, csatolja azokhoz a Bagdi István, h. lelkész által vezetett és készített 1882^{1/3}. évi gondnoki naplót is. A vizsgálat helyét és idejét küldöttségi elnök határozandja meg. Amennyiben pedig Tóth Bénéjárnak küldöttség által megvizsgált, bár el nem fogadható számadásából is kitűnik az, hogy a haszonbérleti pénztárban maradt 114 frt. 90 kr. készpénz és 70 frt. 56 kr. hátrálék, vagyis összesen 185 frt. 46 kr. pénzmaradvány, 2 köből, 2 véka valósággal bevett és 12 köből, 3 véka hátrálékban levő. összesen 15 köből 1 véka gabonamaradvány van, s amennyiben ugyancsak a megvizsgált, de véglegesen el nem fogadható gondnoki számadásból az is kitűnt, hogy az 1884. évi novemb. 1-én lelkész-tanítói hivatalát ismét elfoglalt Barati Ferenc az 1885. évi április hó 24-ig eső félévi időre fizetésül csakis 128 frt. 70 krt kapott, holott a haszonbéri szerződvény b) és f) pontjai szerint a második évi haszonbérnek fele, vagyis 300 frt. öt illeti, a már kapott 128 frt. 70 kron felül. Barati Ferenc lelkész-tanítónak járuló 171 frt. 30 kr. azonnali kifizetésére Tóth Bénéjárnak volt gondnok utasítatik, bőven fedezvén ezt a felebb kimutatott pénz- és gabonanemű maradvány.

13. A főtiszteletű egyházkerület tavaszi közgyűlése 71. sz. a. kelt határozatával, tavaszi egyházmegyei gyűlésünkben 26. sz. a. felterjesztett, *Szántai István*, berzéki lelkész javára hozott, de egyháza által a főtiszteletű egyházkerülethez felebbezett s onnan egyházmegyénkhez bővebb vizsgálat végett áttett ügyben, az esperesileg kinevezett küldöttség jelentését beterjeszti. Küldöttség azon kérdésekre, melyekre nézve a főtiszteletű egyházkerület által felhivatott, nevezetesen: az egyház anyagi viszonyai, a lelkész-tanító évi fizetése, továbbá annak megvizsgálására, elég van-e téve azon célnak, melyre a tanítói fizetésből 6 hold szántóföld és 1^{1/2} öl tűzifa ára az egyházkerület 1879. évi határozatával, az egyház használatába bizonytalan időre átbocsátatott, vizsgálatát kiterjesztette. Azon eredményre jutott, hogy habár az egyik cél, t. i. a romlott templomtető és harangláb kiújítatott, eléretett is; de a másik cél, hogy egy újból felállítandó önálló tanítói hivatal fizetésére a 469 frt. 71 kr. tőke, mely ezen földek használatából állott elő, elegendő alapul vétethetnék, távolról sem éretett el. Azonban küldöttség azt is tudatja, hogy az egyház presbyteriuma belátván, hogy a nevelés ügyének előbbvitele tekintetéből a lelkész-tanítónak szüksége van egy alkalmas segédtanító tartására, ennek fizetésébeni segédkezésül azt az ajánlatot tevő, hogy az általok használt 6 hold szántóföld és 1^{1/2} öl tűzifa haszonbére, illetve árából 60, azaz hatvan forinttal segélyezi évenként a lelkész-tanítót, alkalmas segédtanító tartás kötelezettsége mellett.

Egyházmegyei közgyűlés, az ügynek ily feltüntetése után, a főtiszteletű egyházkerület elé azon tiszteletteljes felterjesztéssel járul, miszerint a kérdéses ügyet, a — lelkész-tanító is belenyugvását adván — ezúttal tekintse bevégzettnak. Határozatilag kimondatik tehát, hogy a 6 hold szántóföld használata és 1^{1/2} öl tűzifa ára, minthogy azon cél, mely végett az egyház részére átbocsátatott, teljesen nem éretett el, továbbra is meg hagyatik az egyháznál úgy, hogy az a többi javadalmaktól

egészen külön kezeltetvén, a kamatok tőkésítessenek, külön tanítói állomás szervezése esetén annak javára. A számadás évenként az egyházlátogatás elé terjesztetik. Ezen jövedelmekből, alkalmas segédtanító-tartás kötelezettsége mellett, a lelkész-tanító részére évenként 60 frt. adassék. A tanítás kötelezettsége s annak sikeres eredményérőli felelősség továbbra is a lelkész-tanítón marad. Hét éven át az egyes egyháztagoknál kint maradt 10¹/₂ öl tűzifa ára 8 frttal = 84 frtnak befizetésére ezen alap javára a folyó év végeig a presbyterium tagjai felelősség terhe alatt köteleztetnek, jövőre pedig annak befizetése mulhatlanul megkívántatik.

14. Esperes úr tudatja, miszerint tavaszi egyházmegyei gyűlés 36. szám alatti határozata értelmében, az üresedésbe jött *harkányi* leánytanítói hivatal, *Szekeres Márton* tanító által, az abauji egyházmegyétől nyereendő elbocsátó levelének megszerzési feltételével lett volna elfoglalandó; azonban ez, nevezett által nem teljesítettvén, időközileg alkalmas tanítóval nem rendelkezhetvén, *Somogyi Főzsef*, Karcsán volt segédlelkézt rendelte a harkányi egyházba leánytanítóul.

Helybenhagyó tudomásul vétetik.

15. Tavaszi közgyűlésünk 39. szám alatti határozatával, *Abaházy Főzsef*, egyházmegyei aljegyző meg lett bízva, hogy az erdőhorvátii egyházban, *idősebb nemes Bogoly Főzsef* által lelkészlakul adományozott házat — az öröklevélnek két eredeti példányban való kiállításával — az egyház javára biztosítsa. Nevezett kiküldött jelenti, hogy az adományozott ház és porta már az egyház nevére átíratott.

Jelentése örvendetes tudomásul vétetik.

16. Tavaszi közgyűlésünk, 40. szám alatt hozott határozatára, az erdőbényei egyház lelkésze tisztelettel jelenti, hogy *Ragályi Endre*, sajkakazinci tanító, az egyháznál levő 26 frt. követelésére nézve, kielégített.

Tudomásul vétetett.

17. Elnöki megbízás következtében a *szentesi* iskola vizsgálására a királyhelmei lelkész vezetése mellett folyó évi június hó 28-án megjelent háromtagú küldöttség a legelszomorítóbb körülményeket jelenté be ezen iskoláról. Megjelenésével nem talált egyetlen gyermeket sem az iskolában; a tanító pedig úgy nyilatkozott, hogy már két héttel azelőtt sem járt iskolába egy sem. Épeníly elszomorító a tanügyi bizottság jelentése is folytonosan ezen iskoláról.

Kun Főzsef, szentesi tanító ellen, mivel ígért javulásának semmi jelét nem adta, a tavaszi egyházmegyei közgyűlés alkalmával hozott egyházmegyei bíróság ítélete foganatosíttatni határozatot.

18. Olvastatott a *makkos-hotykai* egyház beadványa, az egyház javára *Meczner Gyula* úr által tett 500 frtos alapítvány tárgyában, mely a főtiszteletű egyhákerületi gyűlés 1886. év április 28-án, 67. szám alatt hozott végzésével, egyházmegyénk útján, azon célból tétetett vissza a hotykai egyháztanács elé, miszerint a jelzett 500 frt. alapítvány el- vagy el nem fogadása felett, valamint az alapítványlevélben kikötött feltételeket illetőleg, mondja ki felterjesztendő hatá-

rozatát. Mire nézve a hotykai egyháztanács jelenti, hogy fentnevezett alapítványt nagy hálával s forró köszönettel veszi ugyan, de az alapítvány-levélben kikötött feltételek felett határozni nem tartja magát illetékesnek, mivel ily irányban intézkedni, egyházi törvényeink szerint az egyházmegye s legmagasabb fokon a főtiszteletű egyházkerület van hivatva.

Egyházmegyei közgyűlésünk ezen ügyet, azon okoknál fogva, melynél fogva elébbmár felterjesztetett a főtiszteletű egyházkerülethez, újból tisztelettel felterjeszti.

19. Tavaszai egyházkerületi gyűlésünk 37. szám alatti határozata értelmében, a conventnek a kölcsönös tűzkárbiztosításra, a lelkészi és tanári nyugdíjintézetre és a lelkészi és tanári özvegy árvagyámintézetre vonatkozó tervezetei, véleményezés végett, az egyházmegyéknek ki levén adva:

Egyházmegyénk ezen három tervezetre nézve a következőkben adja véleményét:

I. Az országos ev. ref. tűzkárbiztosító-intézet eszméje azóta foglalkoztatja élénkebben vezérférfainkat, mióta a „Pesti biztosító-intézet,” az egyházi épületek tömeges biztosítása folytán a biztosítási díjakból évenként bizonyos százalékokat fizet vissza a vele szerződési viszonyban levő két tiszai egyházkerületnek, mely százalék ma már tekintélyes tökévé nőtte ki magát mindamelllett is, hogy a conventi és zsinati napi díjakat fedezzük belőle. Sokan úgy gondolkoznak, és nem minden alap nélkül, hogyha a „Pesti biztosító-intézet” oly nagy előnyben képes részeltetni a két tiszai egyházkerületet, mennyi nyeresége lehet annak rajtunk és nem jobb lenne-e az üzletet magunknak házilag kezelni és a kilátásba helyezett nyereséget egyházi társadalmunk számtalan szükségei fedezésére fordítani? Bármily nagy szükségei legyenek is szegény egyházunknak; bármily kecsegtető legyen is a nyereség reménysége, mi mégsem javasolhatjuk a tűzkárbiztosítás házi kezelését a következő okoknál fogva:

a) A tűzkárbiztosítást mi nagy kockázattal járó üzletnek tartjuk, mely tartaléktöke hiányában, pénzválságok és nagyobb tűzkárok esetén, könnyen veszélyessé válhatnak egyházunkra. Még nagyobb veszély fenyegetne bennünket azon esetre, ha beleegyeznénk abba, hogy az első évek előfordulható veszteségeit (18. §.) a közalap pénz-tára fedezze, mert akkor kockára tennők a közalapnak egészen más rendeltetésű tökéjét is, melyhez oly szép reményeink fűzvék a jövőben, mely már eddig is oly sok fájó sebet begyógyított.

b) A tervezetet nem is tartjuk igazságos alapon nyugvónak, amennyiben az épületi anyagok közt különbség nincs téve és a biztosítási összeg $\frac{1}{2}\%$ -ban állapittatik meg a szalmás, zsindelyes, cserpes és bádogos épületekre egyiránt. Ha valamely egyház nagy áldozatokkal cserép vagy bádog alá vette épületeit, csak azért, hogy a tűzveszély ne érje oly könnyen és a biztosító-társulatnál kevesebbet fizessen: méltánytalannak és igazságtalannak tünik fel, hogy ez az igyekező s talán szegény egyház évről-évre adózzon a talán gazdagabb, de hanyagabb egyházak javára. Így ahol jutalmaznunk kellene, súlyos büntetést alkalmaznánk, mely könnyen egész az elkeseredésig ragadhatná a kedélyeket.

c) Az esperesi hivatal már eddig is túlságosan meg van terhelve; a tűzkárbiztosítás házi kezelése oly terheket rakna rá, melyeket az meg nem bírhatna, nevezetesen, eltekintve a sok levelezéstől és különféle pénzek szállításától: az espereseknek, mint becslőbiztosoknak kellene, tűzkárok esetén, faluról-falura járni. Ha ez a teher, a többi más mellett, elviselhető lenne is, amit nem hiszünk: nem tartjuk összeegyeztethetőnek az esperesi hivatal méltóságával, erkölcsi hivatásával, hogy ilyen üzleti dolgokban hurcoltassék meg és az abból származó kellemetlenségek zsibaszzák meg az Úr szolgálának a lelkiek építésére rendelt tevékenységét. Hasonlag az egyház gondnokai is oly felelősséggel volnának terhelve, mely miatt azt a tisztos állást még legjobbjaink is kerülve-kerülnék és ily módon beláthatatlan zavaroknak tennők ki egyházi életünket.

d) Általában az ilyen nyereszkesedésre fektetett vállalatot összeférhetetlennek tartjuk az egyház magasabb hivatásával. Egyesek minden tisztességes úton-módon előmozdítják anyagi jólétüket, de az egyház rendeltetésével merőben ellenkezik, hogy üzérkedjék; hogy a kalmár-szellemet ápolja és honosítsa meg a maga kebelében; mert mit használ valakinek, ha az egész világot megnyerné is, ha lelke megbüntettetik.

Mindezeket meggondolva, véleményünk az, hogy egyházkerületünk ne adja beleegyezését a tűzkárbiztosítás házi kezelésébe. Tartsuk fel az eddigi viszonyt a „Pesti biztosító-társulattal“ továbbra is és egyelőre elégedjünk meg azzal az összeggel, melyet ily módon minden kockázat nélkül évről-évre megkapunk. Ez a kevés, de biztos jövedelem jobb a sok, de bizonytalan nyereségnél.

II. Az orsz. ev. ref. lelkészi és tanári nyugintézet alapszabályai oly vázlatosan vannak tervezve, hogy a különben óhajtott intézetről biztos tájékozást nem szerezhettünk. Amennyiben mégis a tervezet megbirálható: úgy ítélünk, hogy annak alapján az intézet fel nem állítható, mert:

a) Bevétele főforrásául a tűzkárbiztosító-intézet alaptökéjének a tűzkárok által igénybe nem vett kamatja van kijelölve; ezen kamat pedig, ha elvi szempontból helybenhagynók is a tűzkárbiztosító-intézet felállítását, oly bizonytalan alapul tekinthető, hogy arra egy intézetet építeni egyáltalában nem lehet.

b) A tervezet az 1-ső §. szerint megszüntetné az ev. ref. egyházban eddig fennálló nyugdíjazási gyakorlatot, mely a fizetés fele részét biztosítja az elaggott vagy hivatalra képtelenné vált lelkészeknek. Az eddigi gyakorlat, véleményünk szerint, csak akkor lenne eltörölendő, ha azért az új rendszer teljes kárpótlást nyújtana, ami a tervezet szerint távolról sincs kilátásba helyezve.

Egyébiránt meggondolandó, hogy szükséges e a nyugdíjintézetet elválasztani a gyámintézettől?!

III. Kedvezőbb véleménnyel vagyunk az országos özvegy-árvagymintézet felől. Ennek felállítását szükségesnek és lehetőnek is tartjuk a következő feltételek alatt:

a) Ha töröltetik a 8. §. azon pontja, mely kimondja, hogy „az egyetemes conventnek jogában áll, hogy a segélyezés összegét a gyámintézet vagyoni állásához képest bármikor leszállítsa vagy fel-

emelje.“ E helyett célszerűbben állana a 4. §. szerint az, hogy az intézet összes tőkevagyonra kamatjának 25%-a minden évben tőkésítettik, a megmaradt 75% pedig, a kezelési költség levonása után, a segélyezésre fordítatik. Így a segélyezés mindig biztos számítás alapján történnék, le- vagy felszállását nem a convent határozná meg, hanem a jövedelem és a segélyezendők száma.

b) Ha az egyszersmindenkorra szóló befizetésekre és az évi betétekre nézve nem az egyházaknak négy osztályba való sorozása szolgál kulcsúl. Ha ez fogadtatnék el, abban az esetben úgy a belépési díjak, mint az évi betétek nagyon igazságtalan alapon nyugodnának. Köztudomású dolog, hogy a négy osztályba sorozott egyházak jövedelme közt nagy különbség van egyházmegyeenkint is, hát még egyházkerületenkint. Legjobb lesz azért kimondani, hogy minden tag bizonyos százalékát fizesse be jövedelmének, például a belépésnél 2% évi betétül 1%-ot. Hogy az egyházak járuljanak-e az alaphoz, mint némelyek akarják, nem mernők követelni, mert azok a közalap által eléggé meg vannak terhelve, s így közvetve legalább hozzájárulnak a gyámintézet fentartásához is.

c) Ha töröltetnek a 15—20. §§-ok, melyekben az van kimondva, hogy *„a most fennálló egyházmegyei, egyházkerületi lelkészi és tanári özvegy-árvagyámintézetek 1887. január 1-jétől többé új tagokat nem vehetnek fel, ellenben régi tagjaik iránt való kötelezettségeiket teljesítik mindaddig, míg azok és az utánok segélyre jogosultak mindnyájan kihalnak, azután pedig minden eddigi gyámintézetek alaptőkéi, mint gazdátlan vagyonok, az országos gyámintézetre szállanak.“* Ezen §§-ok, véleményünk szerint, míg egy részről az egyéni és társulati szabadságot hallatlan módon korlátozzák, másrészről illetéktelenül és gyöngédtelenül nyúlnak be a tulajdonjog szentélyébe. Azon meggyőződésben vagyunk, hogy a ref. egyház kebelében levő papokat és tanárokat az országos gyámintézet felállítását után sem tilthatja el semmiféle hatalom attól, hogy, ha nekik úgy tetszik, külön gyámintézetet is állítsanak; annál kevésbé foszthatók meg a már létező, általuk vagy elődeik által alapított, kisebb vagy nagyobb tőkevagyonnal rendelkező gyámintézetek tulajdonjától. Azért, véleményünk szerint, a meglevő gyámintézeteket magukra kell hagyni: akarják-e tőkéiket ezután is gyarapítani; de ha nem akarják is gyámintézeteiket az országos mellett fentartani, a már meglevő tőkevagyonot tőlök senki el nem veheti, az gazdátlan vagyonná nem lehet soha. Például a mi egyházkerületi özvegy-árvagyámintézetünk, ha megszüntetnők is az országos mellett az évi fizetéseket: eddigi alapjával ezután is a tiszáninnyi egyházkerület elidegeníthetetlen vagyona lenne, annál inkább, mert ehhez az alaphoz a tanítói karnak is joga van a maga és utódai nevében, kik az országos gyámintézet kötelekébe fel sincsenek véve.

d) Ha a 9. §. úgy módosítatik, hogy a fiúk és leányok nagykorúságukig, illetőleg a leányok férjhezmenetelig segélyeztetnek; keresetképtelenség esetében azután is fenmaradván részökre a segélyezés.

e) Ha az özvegyi kegyév intézménye, mely semmiféle nehézséggel nem jár, ezután is megtartatik és az özvegy csak annak eltelte után részesítettik a gyámintézet jótékonyágában.

20. Olvastatott *Kóczán Miklós*, világi tanácsbírónak a gyűlés folyama alatt, espres űrhez beadott irata, melyben a tanácsbírói hivatalról való leköszönését tudatja.

Egyházmegyei közgyűlés sajnálattal veszi *Kóczán Miklós*, világi tanácsbíró úrnak enemű elhatározását; épen ezért lemondását nem fogadja el, óhajtván, hogy még férfiúi erővel vegyen részt továbbra is egyházmegyénk ügyeinek intézésében: szívesen kéri szándékának megváltoztatására, a közbizalom által részére kijelölt tanácsbírói szék megtartására.

21. Olvastatott a *sárospataki* egyház közgyűléséből az egyháztanács útján kelt felterjesztvény, melyben a szándékolt újabb nagyobb egyházi adókulcsot, az egyházi törvények 233. §-a értelmében, a presbyterium útján az egyházmegye véglegesen döntő ítélete alá bocsátja. Ezen beterjesztvény szerint, a presbyterium belátván azt, hogy a régi egyházi adókulcs tovább célhoz nem vezet, a befolyandó összeg nem felel meg a költségvetésnek, egy újabb adózási kulcs 20 fokozattal, melyben a legfelsőbb fokozat 40 frt., a legalsó 40 kr., terjesztett a közgyűlés elé. A közgyűlés azonban ezen adózási fokozatos tervezetet 35 szavazattal 31 ellenében elvetette s 4 szavazattöbbséggel az állami adó forint utáni kivetést fogadta el.

Egyházmegyei közgyűlés, presbyteriumnak az adóalaphoz viszonyított fokozatos tervezetét fogadja el s erősíti meg egyházi adózással, azon megjegyzéssel, hogy az igazságnak, méltányosságoknak lehetőleg elégtétele tekintetéből, minél több fokozat állíttassék fel; meghagyván legfelsőbb fokul a 40 frtot, legal-sóul pedig nem 40 krt, hanem 1 frtot állapít meg, kimondván azt, hogy a teljesen vagyontalanok s amellet munkaképtelenek egyházi adómentesek. Ezek szerint az egyházi adókulcs meg-lévén állapítva, egyházmegyénk a presbyteriumot utasítja, hogy a 233. §. értelmében a kivetést eszközölje s azt azonnal foga-natosítsa.

22. Olvastatott ugyancsak a *sárospataki* egyházból beterjesztett kérvény, melyben az egyház tagjainak túlterheltségére, szegénységére hivatkozással, melyből a legnagyobb erőfeszítéssel hozott és hozandó áldozatok árán sem vél kibontakozhatni, nehéz helyzetén akként kíván segíteni, hogy most a lelkészi hivatal üresedésben léte alkal-mával, lelkészi állomása rendes lelkészszel ne töltenék be, hanem feles papsággá alakíttatnék át úgy, hogy a mostani papi díj-levél szerinti felejtővedelem 9 évig az egyházi pénztári alapra tőkésíttetnék, az egyház ügyeinek vezetésére s általában a lelkészség vitelére *Mitrovics Gyula*, főiskolai lelkész és tanár urat kérné fel, kiről biztosan reméli, sőt hiszi, hogy az egyház érdekében megtenné azon áldozatot, hogy a feles papságot elfogadná.

Egyházmegyei közgyűlés habár elismeri is azt, hogy az egyház tagjai s az egyház a földesúri kötelezettség és szolgál-mányok terhe alóli megváltás évenkénti kötelezettségénél fogva,

bizonyos teher alatt áll, de mégsem látja a sárospataki egyház sorsát oly szomorú helyzetben levőnek, mint azt a kérvény feltüntetni igyekszik. Nem látja azt olyannak, hogy annak folyamánál egy ily népes és tekintélyes egyházban a rendes lelkesítő állomást egy bizonyos időre be lehetne szüntetnie. Ha van terhe az egyháznak — az egyház tagjai egy részének vagyonnossága mellett — van az egyháznak igen jelentékeny földbirtoka és alapítványi tőkepenze, melyet a kérvény elhallgat.

Tekintetbe véve tehát, hogy ezen, egyházmegyénkben elsőrendű gyülekezet a multban vallásosságával s áldozatkészségével mindnyájunk előtt járt, úgy a régibb, mint az újabb időben, mindenkor megértette a kor és idő szavát, ahhoz képest vezette egyháza ügyeit;

Tekintetbe véve, hogy egyházmegyei közgyűlésünk a dicső ősöknek a jelen nemzedékben méltó unokákat vél, remél és óhajt látni;

Tekintetbe véve, hogy egy 2000 lelket felül számláló s így egyházmegyénk legnépesebb gyülekezetében a rendes lelkipásztor multhatatlanul megkívántatik;

Tekintetbe véve, hogy a sárospataki egyház tagjai — a legvagyonosabbakat sem véve ki — ez ideig oly csekély évi egyházi adót voltak kötelezve viselni, hogy falusi egyházközsegeink tagjainak évi egyházi adója azokat sokszorosan meghaladta, s épen most az egyház, az egyházmegye jóváhagyásával oly adó-kulcsot állapított meg, melynek életbeléptetése által az egyház anyagi ügyei rendezhetők lesznek;

Tekintetbe véve, hogy a multban administraturát nyert egyházak nemhogy emelkedési lendületet tüntetnének fel, de méginkább alábbszállottak.

Tekintetbe véve, hogy *Mitrovics Gyula* úr főiskolai lelkesítő és tanári s egyházkerületi főjegyzői hivatala által nagymérvűleg el van foglalva.

Tekintetbe véve, hogy ily engedményezés által jövőben egyházainkban az administratura úgyszólván mindennapivá lennenezáltal az egyházmegye végetlen visszaélésekre nyitna utat;

Tekintetbe véve, hogy jelen kérvény már el is késett, amennyiben a megürült sárospataki lelkesítő állomásra a sárospataki egyház presbyteriuma részvételére a pályázat nyilvánosan ki lett hirdetve s a pályázati határidő egy nap mulva lejár, így mondhatni, hogy az egyház jelen kérvényével erkölcsi tekintélyét kockáztatja;

Mindezeket tekintetbe véve, egyházmegyei közgyűlés a sárospataki egyház kérvényét meg nem adhatja, hanem utasítja, hogy az esperesi hivatal felhívása után s annak közbejöttével a lelkesítő-jelölést s aztán a választást foganatosítsa.

Ezen határozat ellenében a felebbezés a gyűlés előtt bejelentetvén, az ügy a főtiszteletű egyházkerületre felterjesztetik.

23. Oivastatott a sárospataki egyház azon folyamodványa, melyben a boldogult lelkesítő özvegyének, *Terhes Barnabásné*nek kérvényét magáévá téve, nevezett özvegy nőnek vagyontalansága s szomorú

helyzetére, 3 kiskorú árvájára hivatkozással, kéri egyházmegyénket, hogy az özvegyi év mellett a család részére még egy kegyév adományoztatnék.

Egyházmegyei közgyűlés, habár egy részről élénken meg van győződve úgy a boldogult férjnek egyházmegyénk, egyházkerületünk s főiskolánk ügyei körül kifejtett csaknem páratlan munkálkodásáról s így azokat még emlékeiben is óhajtaná jutalmaztatni; másrészt pedig a hátramaradott özvegy és kiskorú árvái kedvezőtlen helyzetét is ismeri, de a fennálló s mind-egyeddig érvényben levő egyházkerületi szabályoknál fogva megkötve lévén, a sárospataki egyház és az özvegy lelkésznek kérelmének eleget nem tehet s azt meg nem adhatja; hanem ügyét, tekintetbevéve a boldogultnak főiskolánk ügyei körül kifejtett munkálkodását, a főtiszteletű egyházkerület kegyes pártfogásába s támogatásába a legmelegebben ajánlja.

24. Tárgyaltatott a *nagy-géresi* egyház betérjesztvénye, melyben *Somogyi Tamás*, nyugalmazott tanítónak a többi egyháztagok által teljesített egyházi terhekben való aránylagos és gyakorlatban levő adózási kötelezettség határozati kimondását kérelmezi.

Egyházmegyei közgyűlés, *Somogyi Tamás*, nagy-géresi lakosnak az egyházi adókban való teherviselés kötelezettségét határozatilag kimondja, annyival inkább, mivel ő úgy az általa elfoglalt templomi szék, mint ottani földbirtokánál fogva, erre jogosan kötelezhető.

25. Olvastatott a *karádi* egyház azon betérjesztvénye, melyben a már tetemes összegre felszaporodott ártéri adónak a lelkész és tanító által való fizetési kötelezettség kimondását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés a karádi egyház kérelmét meg nem adhatja s határozatilag kimondja, hogy mindennemű egyenértéki és ártéri adót az egyház levén köteles fizetni minden lelkészi és tanítói földekért, így Karádon is az ártéri adó az egyház terhe, amint ezt elrendeli a *magyar kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium*, 1873. évi ápril 23-án 9554. szám alatt kelt leiratában, egyetértőleg a pénzügyminiszter 1870. évi ápril 15-én 15,352. szám alatt kibocsátott rendeletével, már magok, a pénzügyigazgatóságok, adóhivatalok is utasítva lettek, hogy minden papi és tanítói birtok után az adó és annak bármi neme az egyházközségen, mint tulajdonoson követeltessék és hajtassék be. S ez értelemben a főtiszt. egyházkerület 1873-ik évben Miskolcon tartott tavaszi közgyűlése 24. szám alatti pontjában, minden további kétséget kizárólag, hozta meg határozatát, utasítván az egyházakat e határozat és miniszteri rendelet alapján való eljárásra.

26. *Rácz Lajos*, főiskolai szénior; *Zitás István*, *Fodor György* és *Erdélyi József*, mint segédlelkészek, okleveleiknek bemutatása mellett, bekebeleztetéseket s alkalmaztatásukat kérelmezik.

Kérelmök megadatik. *Rácz Lajos* a főiskolai lelkész, *Zitás István* a szadai, *Fodor György* a sajtó-hídvégi, *Erdélyi József* a karádi egyházakba, s illetve lelkészek mellé rendeltetnek segédekül.

27. *Tatár József*, erdő-bényei és *Kovács István* mádi, okleveles tanítók, állomásaikon való végleges megerősítés végett terjesztik be kérvényeiket.

Egyházmegyei közgyűlés, *Tatár József* erdő-bényei és *Kovács István* mádi okleveles tanítókat — a közgyűlés előtt a hivatali esküt is letévén — állomásaikon megerősíti.

28. *Oldh Mihály*, Berzéken tartózkodó s hely nélküli tanító, az egyházmegyébe bekebeleztetését s alkalmazását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés, kérelmét teljesíti s adandó alkalmalmmal alkalmaztatását határozatilag kimondja.

29. *Sőregi Márton* szomorú családi körülményeire való hivatkozással melyek akadályozzák őt abban, hogy az egyházmegyei gyűléseken megjelenhessen, egyházmegyei tanító-testületi képviselőségéről lemondását terjeszti be.

Lemondása elfogadtatik, esperes úr megbízatik, hogy a megyebeli tanítókat a jövő tavaszi egyházmegyei gyűlésre beadandó szavazatadásra, a szokott módon hívja fel.

30. A *tisza-tokaji* egyház a ménesdi és tehéntánc-örzésbéli, 60—70 kapás két darab szőlőjének eladhatását azon indokból kéri engedélyeztetni, mivel fekvésénél fogva székérrel a hozzájuthatás nagy nehézségekkel járván, azok míveletlenné s csaknem parlaggá váltak, 15—20 hordó bort teremnek, most pedig az egyik darabra 500 frt. ígérettel jelentkezett vevő; s mivel ilyen alkalom ritkán kínálkozik, kéri az engedély megadását.

Egyházmegyei közgyűlésünk, mielőtt fentnevezett szőlők eladásába beleegyezését adná s jóváhagyás végett a főtiszteletű egyházketületre pártolólág felterjesztené, bővebb tudomás szerzés tekintetéből *Gecsei Péter*, tarcali lelkészt azon utasítással küldi ki, hogy az ügyet megvizsgálván, eljárása eredményét elnök-esperes úrhoz minélelőbb terjeszse be.

31. A *tisza-tokaji* egyház lelkésze, *Horkai János* azt kéri, hogy a tokaji egyház a 2-ik osztályból, mint lelkészi állomás, soroztassék a 3-ik osztályú egyházak közé, mivel a lelkészi földek, a legközelebbi években, a hegyről lerohanó záporok által megrongáltatván, terméketlenekké lettek s fele értékökre estek alá.

Ezen kérelemnek most sem ideje, sem helye nem lévén, intézkedés szüksége nem állott elő.

32. Előfordult eset alkalmával indítványoztatott, hogy szükséges volna annak meghatározása, hogy a társ-, leány- és főkegyházak hívei, mily arányban vegyenek részt a lelkészválasztásban:

A kimenendő egyházlátogatás megbízatik, hogy az ily egyházakra nézve állapítsa meg az arányt s munkálatát, az esperesi hivatal útján, jövő tavaszi közgyűlésünk elé terjeszse be. Kimondja egyházmegyei közgyűlés azonban, hogy e tekintetben irányadó az 1883. évi őszi egyházkerületi gyűlés 9. §. alatt előfordult *V. Lelkészwálasztási intézkedések* című 2. pont alatti szabályrendelet.

33. *Terkes Barna*, tanácsbíró elhalálozásával, *Dr. Lengyel Endre*, tanácsbíró lemondásával, egy papi és egy világi tanácsbírói hely megürülvén.

Mindkét tanácsbírói szék az egyházak presbyteriumának szavazatai által lesz betöltendő. A szavazatok jövő évi tavaszi közgyűlésünkre bevértván.

34. *Dr. Lengyel Endre*, világi tanácsbíró lemondásával a lelkészjelölő-bizottságban is egy rendes tagság megürülvén:

Kóczán Miklós, tanácsbíró rendes taggá; *Bódogh Károly*, tanácsbíró pedig póttaggá választattak meg.

35. *Dr. Lengyel Endre*, tanácsbírói hivataláról való lemondásával a tanügyi bizottság világi elnöki hivataláról is lemondván:

Egyházmegyei közgyűlés által *Szinyei Gerzson*, tanácsbíró választatott meg, ki is a megbízatást elfogadta.

36. Az egyházkerületi tanügyi bizottság tagjai közül *Terhes Barna* elhalván, *Dr. Lengyel Endre* pedig egyházmegyénkben viselt tanácsbírói hivataláról s minden megbízatásáról lemondván:

Egyházmegyei közgyűlés *Zombory Gedő*, papi és *Szinyei Gerzson*, világi tanácsbírókat, mint az egyházmegyei tanügyi bizottság elnökeit kéri a főtiszteletű egyházkerület által az egyházkerületi tanügyi bizottság tagjai közé felvétetni.

37. Felemlítettett, hogy tavaszi közgyűlésünk, 60. szám alatt, ez évi közhirdetésre a főtiszteletű egyházkerületnek ajánlotta a *vísi, hotykai* és *lukai* egyházakat, de a tavaszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvébe felvéve nem lettek.

Nevezett egyházak ez évi közhirdetésre felvétetni újabban ajánlatnak.

38. Olvastatott az egyházmegye tanügyi bizottságának folyó 1886. évi augusztus 23. napján felvett jegyzőkönyve.

Egyházmegyei közgyűlés a gondosan összeállított, elfogadott jelentést magáévá teszi, annak több pontjait jegyzőkönyvbe felvétetni határozta, amint következik:

A tanügyi bizottság lelkész-elnökéhez küldött körlelkész jelentések s táblás kimutatások szerint, a 42,199 lelket számláló egyházmegyénkben a 6—12 éves iskolaköteles gyermekek száma 2273 fi, 2190 nő, összesen 4463. Az első félévben volt 4495, most kevesebb 32-vel. Az iskolaköteles gyermekek az összes lélekszám 10·57%-át teszik. Annyi, mint az első félévben.

Iskolát gyakorolt 6—12 évig 1937 fi, 1757 nő, összesen 3694, kevesebb 210-el, mint az első félévben. Annyi, mint a lélekszám 8·75%-a; annyi, mint a tankötelesek 82·72%-a; most tehát kevesebb 4·09%-al.

Ismétlő iskolaköteles 12—15 évig 783 fi, 781 nő, összesen 1564, kevesebb 85-el, mint a mult félévben. Annyi, mint a lélekszám 3·70%-a. 0·15%-al kevesebb mint a mult félévben.

Ismétlő iskolát gyakorolt 47 fi, 40 nő, összesen 87, kevesebb 118-al, mint az első félévben. Annyi, mint a lélekszám 0·20%-a; annyi, mint az ismétlő iskolakötelesek 5·56%-a. A mult félévben volt a tankötelesek 12·43%; most tehát kevesebb 6·87%-al.

Ismétlő iskolát nem gyakorolt: 736 fi, 741 nő, összesen 1477.

Osztályozás tekintetében: III osztályú iskola van 6; IV osztályú 30; V osztályú 22; VI osztályú 11. Községi iskola van 5. Nincs jelentés négyről.

Szellemi állásra nézve: kitűnő van 22; u. m.: Báj, Cigánd-Csanálos, Erdőbénye mind a kettő; Hernád-németi, Karád, Kis-Géres, O.-Liszka, Karos, Megvaszó fi; Nagy-Géres, Örös, Sárospatak fi és felsőbb leány; Véke, Tállya, Kis-Tárkány, Tisza-Ladány, Tisza-Lúc fi; Tolcsva, Vajdácaska.

Dicséretes 21, u. m.: Leányvár, Bacska, Berzék, Harkány fi; Kak, Keszyéten, Király-Helme, Lelesz-Pólyán, Kis-Dobsza, Mád, Megvaszó leány; Monok, Nagy-Rozvágy, Ricse, Sajó-Hídvég, Semlyén, Szada, Tarcal fi és leány, Tisza-Lúc leány; Pthügy.

Kielégítő 13; u. m.: Bodrog-Olaszi, Sima, Gesztely, Harkány leány; Kis-Kövesd, Nagy-Kövesd, Legyes-Bénye, Luka, Ond, Petrahó, Sárospatak I., II. osztályú leány; Takta-Kenez, Ágcsernő.

Gyenge 3; u. m. Agárd, Lelesz, Golop.

Szünetelt az iskola: Hoportyon iskolaépítés miatt; Csobajon, Tokajban, Bodrog-Keresztúron himlőjárvány miatt; Karcán, Szomotoron tanítók betegsége miatt; Pácinban, Vison az iskola leégése miatt; Szentesen, Kenézlőn, Zomboron minden okadatolás nélkül; Lácán és Szerencsen a tanítóknak képesítési vizsgán létele miatt az iskolai vizsga nem volt megtartható; Hotykáról, Vámos-Újfaluról nem történt jelentés.

A mult félévben volt 20 *kitűnő* iskola, most van 22; *szaporodás* kettő; *dicséretes* volt 26, most 21, kevesebb öttel; *kielégítő* 15, most 13, kevesebb kettővel; *gyenge* 8, most 3, kevesebb öttel.

A mult félév végén történt minősítéshez képest *hanyaglás* jeleztetik: Berzék, Mád kitűnőből lett dicséretes. Kis-Kövesd, Sárospatak I—II oszt. leány dicséretesből lett kielégítő. Agárd, Lelesz kielégítőből lett gyenge.

Haladás jelezhető: Csanálos, Erdő-Bénye III—VI. osztály, Karos, Tisza-Ladány, Tolcsva dicséretesből lett kitűnő. Bacska, Lelesz-Pólyán, Pthügy kielégítőből lett dicséretes. Sima, Gesztely gyengéből lett kielégítő.

Rendes tanító van az egyházmegyében 60, *segéd* 4, *ideiglenes* 2, *lelkész-tanító* 10.

Okleveles tanító van 58, tanítónő 1, nem okleveles 7; u. m.: Cigándi segéd-, Erdő-Bénye III—VI. oszt. tanítója, Hernád-Németi ideiglenes és segéd; Kak, karádi segéd, lácai segéd.

Tanítói lak jó 60, rossz 3; u. m.: Kak, Kis-Dobsza, Zombor.

Tanterem törvényszerű 58. *nem törvényszerű* 9, u. m.: Csobaj, Sima, Kak, Kis-Géres, Petrahó, Véke, Kis-Tárkány, Tolcsva, Zombor.

Iskolai felszerelés kellő 21, *hiányos* 44, *semmi* 3, Sóstófalva (Hoporty), Zombor, Vís.

Iskolai alap 6050 frt. 45 kr.

Testgyakorda tornaeszközökkel 3; u. m.: Erdő-Bénye, O.-Liszka, Sárospatak.

Faiskola rendezett 35, rendezetlen 20, nincs 5 helyen, u. m.: Karcsa, Nagy-Rozvány, Véke, Kis-Tárkány, Tokaj. Nincs semmiféle jelentés Hotyka, Pácin, Láca, Szentes, Tolcsva, Vámos-Újfalu faiskolájáról.

Tanítói évi jövedelem 23,133 frt., több 470 frttal, mint a mult félévben.

Más vallású iskolások:

Római katolikus	67 fi,	70 nő =	137.
Görög katolikus	21 fi,	14 nő =	35.
Ágostai evang.	14 fi,	14 nő =	28.
Izraelita	25 fi,	29 nő =	54.
Összesen	127 fi,	127 nő =	254.

Általános jegyzetek:

- a) Egy tanítói törzskönyv készítésének szüksége forogván fenn, Egyházmegyei közgyűlés egy ily könyvnek megszerkesztésével és kinyomatásával a tanügyi bizottság elnökségét megbízza.
- b) A nagyméltóságú minisztérium és az egyházmegye utasítása dacára sem fordítván a körlátogató-bizottságok figyelmét a községi faiskolák megvizsgálására, e részben való kötelességeik teljesítésére újlag utasítatnak.
- c) Tapasztaltatván, hogy több községben nem rendelkezik az egyház faiskola létesítésére szükséges földterülettel, és pedig *Karcsán, Nagy-Rozványon, Véken, Kis-Tárkányban és Tokajban.* Ezen egyházak útasítatnak a szükséges faiskolai földterület megszerzésére.
- d) A legtöbb körlátogatói jelentés, azon szomorú észrevételt foglalja magában, hogy annyi áldozattal fentartott felekezeti népiskoláinkban az ének- és vallástanításra oly kevés gond fordítatik, ezen a téren oly könnyelműség uralkodik, kivált ifjabb tanítóinknál, hogy attól lehet tartanunk, miszerint a most serdülő nemzedékben igen gyengén fog kifejlődni az egyháziasság s a ref. felekezeti öntudat, melynek egyik hatalmas erősítője, a mult időkben épen a régi prot. emberek által annyira kedvelt zsoltárok és egyéb énekek gondos tanítása volt.

Egyházmegyei közgyűlés egyházmegyénk összes tanítóit felhívja, hogy tekintettel arra, miszerint elsősorban a ref. egyházat és nem az államot szolgálják, kiváló gondot fordítsanak — eltekintve attól, hogy melyik és hány órára esik a vallás- vagy énektanítás — a vallásos érzés fejlesztésére s egyházi énekeink begyakoroltatására és megkedveltetésére. Az iskolalátogató körlelkészek is felhívatnak, hogy a vallás- és énektanítás kedvező vagy kedvezőtlen voltáról jelentéseikben kiváló gondot fordítsanak.

Némely iskolákra vonatkozó határozatok:

1. *Borcsik Gábor*, agárdi tanítóról ismételten a legkedvezőtlenebb jelentés tételik. Az ottani állapotok oly siralmasak; úgy az oktatás, mint az erkölcsi nevelés, a tanító hanyagsága s állítólag botrányos családi élete, rossz példaadása által annyira alá van ásva, hogy a szülék az iskola iránt, majdnem minden bizodalmukat elvesztették, s emiatt sokan gyermekeiket attól visszatartják.

Az egyházmegyei közgyűlés ismételten a legkomolyabb következmények bekövetkeztetésének terhe alatt figyelmezteti, sőt inti, *Borcsik Gábor*, agárdi iskolatanítót, kötelességének teljesítésére; már most kimondván, hogy a jóakaratóú intés sikertelensége esetén, ellene a fegyelmi vizsgálat legközelebb el fog rendeltetni.

2. A *kis-tárkányi egyház* az egyházmegyei közgyűlés azon határozatának, hogy tantermét bővítse ki, még mind ez ideig nem tevén eleget:

Nevezett egyház ismételten utasítatik az iskolai tanterem kibővítésére, annyival is inkább, mert az ottani tanító példás szorgalommal s kitűnő eredménnyel oktatja növendékeit.

3. *Nagy-Rozvány, Kis-Géres, Nagy-Kövesd* egyházak iskolái a legszükségesebb taneszközökkel sem lévén ellátva:

nevezett egyházak a taneszközök beszerzésére utasítatnak.

4. *Pthrégyön* a szülék gyermekeiket iskolai tankönyvekkel nem látják el.

Ezen körülményre nevezett egyház előjárósága felhívatik, hogy e tekintetben hatáskörében intézkedjék.

5. *Erdő-Horvátiban és Zomboron* csak tengődik az iskoláztatás, a lelkesz-tanítók csekély buzgósága miatt.

Mindkét egyház lelkesze tanítói kötelességének teljesítésére utasítatik.

6. *Golopon* semmit nem javultak, a már többszöri figyelmeztetés dacára sem, az iskolai állapotok.

Esperes úr felkéretik, miszerint az ottani tanítót a legerélyesebben utasítsa kötelességének lelkiismeretes teljesítésére.

7. A *vékei leányegyház* iskolai épülete összeomlással fenyeget, pedig az iskolatanító nagy szorgalmat fejt ki növendékei tanításában.

Nevezett leányegyház előjárósága felhívatik, hogy a maga körében is tegyen meg minden lehető, iskolai épülete rendbehozására; segélyező kérelmét pedig, annak idején terjeszse az egyházmegyei közgyűlés elé.

8. *Pál Albert*, örösi lelkesz azt kérelmezi, hogy miután ő hozzá jóval közelebb esik a helmei, mint a leleszi iskolalátogatási kör, helyezettnek őt az előbbi járásba körlátogatónak s helyére a leleszi járásba tételnek át *Komjáthi Gábor*, szentesi lelkesz.

Kérelme méltányosnak találtatván, megadatik.

39. Az 1887-ik évi egyházlátogatás következőleg rendeltetett el:

1. *Megyasói járásba*: Bodolai József tanácsbíró, Órás Kálmán ondi lelkesz.

2. *Tállyai járásba*: Tóth Lajos főjegyző, Czinke István erdőbényei lelkész.

3. *Pataki járásba*: Zombory Gedő tanácsbíró, Kónya András hernád-németi lelkész.

4. *Cigándi járásba*: Ölbei János tanácsbíró, Keresztúri Zsigmond kis-géresi lelkész.

5. *Szentesi járásba*: Keresztúri József tanácsbíró, Sohajda János király-helmeci lelkész.

40. A legközelebb *Tarcalon* tartandó őszi egyházkerületi közgyűlésre egyházmegyénk *Kopré Ferenc*, esperes és *Br. Vay Sándor*, egyházmegyei elnökökön kívül:

Zitás István, *Ölbey János* papi; *Pilissy Ferdinánd*, *Bódogh Károly*, *Kóczán Miklós*, *Szinyei Gerzson* világi tanácsbírákat és *Tóth Lajos*, főjegyzőt választotta meg képviselőül; tekintve pedig azon körülményt, hogy az egyházkerületi gyűlés egyházmegyénkben lesz, kimondja közgyűlés, hogy óhajtandó, miszerint az egyházmegye tisztikara testületileg legyen jelen és lelkészeink közül is minél számosabban.

41. Az *államsegélyből*, *szükösi* vagy *hollandi* tárból segélyt kérnek:

Szánthó István, bodrog-olaszii lelkész, özv. *Nagy Józsefné*, özv. *Anti Jánosné*. özv. *Molnár Pálné* lelkész-özvegyek, *Likai László*, tokaji és *Csontos Károly*, vajdácskai tanítók.

42. Mindezen pontok hitelesítették.

Jegyzették: *Tóth Lajos*, főjegyző: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42. *Végh Bertalan*, világi jegyző: 9, 11. *Buda János*, aljegyző: 6, 16, 17, 18, 29, 30, 31. *Abaházy József*, aljegyző: 10, 24, 25, 27, 28. pontokat.

Tárgymutató

arra nézve, hogy mely számú határozati pontok mely egyházakat vagy egyeseket illetnek.

B agdi István segédlelkészt 12.	N agy-géresi egyházat 24.
B arati Ferenc lelkészt 12.	O láh Mihály tanítót 28.
B erzéki egyházat 13.	Ö rösi egyházat 11.
B ódogh Károly tanácsbíró 34.	S árospataki egyházat 21, 22, 23.
E gyházkerületet 8, 13, 18, 19, 22, 23, 36, 37, 40.	S őregi Márton tanítót 29.
E speresi hivatalt 29, 32, 33, 38, 39.	S zántai István lelkészt 13.
H orkai János lelkészt 31.	S zentesi egyházat 17.
H otykai egyházat 18.	S zinyei Gerzson tanácsbíró 35, 36.
K arádi egyházat 25.	S zoboszlai Dániel tanítót 7.
K enézi egyházat 12.	S zomotori egyházat 9, 10.
K ovács István tanítót 27.	T atár József tanítót 27.
K óczán Miklós tanácsbíró 20, 34.	T okaji egyházat 30.
K ónya András lelkészt 12.	T óth Bénéjmin takta-kenézi volt gondnokot 12.
K un József volt tanítót 17.	T óth Lajos főjegyzőt 12.
D r. L engyel Endre e. ker. tbíró 3.	Z ombori egyházat 36.
M eczner Béla megválasztott megyei gondnokot 6.	V ay Miklós báró egyházkerületi főgondnokot 5.